

ORGANIZACE OPATŘENÍ NA PODPORU INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

SHRNUTÍ POLITIKY

Kontext politiky

V rámci všech zemí stále více narůstá shoda, podporovaná článkem 24 [Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením](#) (UNCRPD), že inkluzivní vzdělávání nabízí žákům s postižením ty nejlepší vzdělávací příležitosti.

Na úrovni Evropské unie (EU) článek 26 [Listiny základních práv Evropské unie](#) stanoví základní zásadu legislativních a politických opatření EU na podporu plné inkluze dětí s postižením. To se odráží v [Evropské strategii pro pomoc osobám se zdravotním postižením 2010–2020](#), která jasně podporuje inkluzi dětí s postižením do vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu. Navíc zavazuje EU k tomu, aby podpořila prostřednictvím [programu Vzdělávání a odborná příprava 2020](#) snahy členských států odstranit zákonné a organizační překážky osob s postižením při vstupu do systémů všeobecného vzdělávání a celoživotního učení a zajistila jim inkluzivní vzdělávání a personalizovanou odbornou přípravu na všech úrovních vzdělávání.

Škála přístupů používaných pro „zprovoznění“ inkluzivního vzdělávání je ovšem velmi různorodá a projekt Organizace opatření se rozhodl poskytnout konkrétní příklady na pomoc zemím, aby se posunuly směrem k přístupu založenému na právech. To vyžaduje změnu přístupu jak v organizaci opatření coby individuální podpory (často založené na lékařské diagnóze), tak i v úvaze nad tím, jak jsou organizovány systémy, které mají podpořit školy v hlavním vzdělávacím proudu, aby vyhovovaly potřebám všech žáků a uplatnily jejich práva. V současné situaci je zapotřebí řídit zdroje účinným způsobem z hlediska nákladů a při tom zachovat kvalitu.

Závěry projektu

Členské země Agentury zahájily tříletý projekt Organizace opatření s cílem odpovědět na následující klíčovou otázku: Jak jsou organizovány systémy opatření, aby vyhovely potřebám žáků, jež byli v rámci UNCRPD shledáni jako žáci s postižením, v inkluzivním prostředí povinné školní docházky?

Ze sekundárního výzkumu projektu, návštěv a seminářů vplynuly následující body, které jsou potřebné pro rozvoj inkluzivní praxe a organizaci účinné podpory:

- Jasná koncepce inkluzivního vzdělávání.

- Legislativa a politika uznávající součinnost mezi UNCRPD a [Úmluvou OSN o právech dítěte](#) (UNCRC), pokud jde o upřednostňování práv dětí s postižením a zajištění soudržné politiky a praxe na všech úrovních systému.
- Systémový pohled, který se zaměřuje na rozvoj „inkluzivní schopnosti“ vzdělávacího systému jako celku a udržuje silné vazby, spolupráci a podporu mezi všemi úrovněmi a v jejich rámci (tj. mezi národními a místními tvůrci politik, vedoucími pracovníky vzdělávání a škol, učiteli, dalšími odborníky, žáky a rodinami).
- Inkluzivní akontabilita, která zahrnuje všechny zúčastněné strany, včetně žáků, a formuje politická rozhodnutí s cílem zajistit plné zapojení a úspěch všech žáků, ale zejména těch, jež jsou ohroženi neúspěchem.
- Silné společné vedení pro účinné řízení změny.
- Vzdělávání učitelů a další profesní rozvoj pro inkluzi s cílem zajistit, aby měli učitelé pozitivní postoje a nesli zodpovědnost za všechny žáky.
- Jasná úloha speciálních prostředí pro rozvoj coby zdrojových center pro zvýšení schopnosti škol v hlavním vzdělávacím proudu a zajištění kvalitních opatření a dobře kvalifikované odborné podpory pro žáky s postižením
- Organizace školy, přístupy učitelů, osnovy a hodnocení, které podporují rovnocenné vzdělávací příležitosti pro všechny.
- Účinné využití zdrojů prostřednictvím kolegiality a spolupráce a rozvoj flexibilní kontinuální podpory, spíše než přidělování prostředků konkrétním skupinám.

Na těchto oblastech se všeobecně shoduje výzkumná literatura a nedávná práce Agentury, jako je zpráva [Klíčové principy zlepšování kvality inkluzivního vzdělávání](#) (2011), jakož i činnosti v rámci projektu Organizace opatření.

Doporučení

Na základě hlavních výsledků projektu jsou tvůrcům politik adresována následující doporučení a jejich cílem je zlepšit systémy podpory pro všechny žáky, zejména pro žáky s postižením ve školách v hlavním vzdělávacím proudu.

Práva a zapojení dítěte

Tvůrci politik by měli:

- Přezkoumat národní legislativu a politiku vzdělávání, aby zajistili, že budou v souladu se zásadami jak UNCRC, tak UNCRPD a aktivně je podpoří, a prosazovat práva všech žáků na plné zapojení do školy s jejich vlastní místní skupinou vrstevníků. To by zahrnovalo zejména:

-
-
- právo na vzdělání a inkluzi;
 - nediskriminaci na základě postižení;
 - právo dítěte vyjádřit svůj názor;
 - přístup k podpoře.

Jasná koncepce a koherence

Tvůrci politik by měli:

- Objasnit koncept inkluze napříč a mezi úrovněmi systémů coby aspekt posilující kvalitu a rovnost pro všechny žáky a řešící neúspěch u všech zranitelných skupin, včetně dětí s postižením. Všichni tvůrci politik v oblasti vzdělávání musí přijmout zodpovědnost za **všechny** žáky.
- Uznat propojení mezi úrovněmi systému (tj. mezi národními/místními tvůrci politik, místním vzděláváním/vedoucími škol, učiteli, dalšími odborníky a žáky a jejich rodinami) a posílit je prostřednictvím spolupráce a koherentního partnerství mezi ministerstvy a místními službami. Taková činnost by měla rozšířit perspektivy, posílit vzájemné porozumění a vytvořit „inkluzivní schopnost“ vzdělávacího systému jako celku.
- Poskytnout pobídky pro školy, aby přijímaly všechny žáky z místní komunity, a zajistit, aby metody hodnocení, inspekce a další opatření akontability podpořily inkluzivní praxi a dále zlepšily opatření pro všechny žáky.

Kontinuální podpora

Tvůrci politik by měli:

- Vytvořit „kontinuální podporu“ pro učitele, podpůrný personál a zejména pro vedení škol prostřednictvím využití výzkumu, vytváření sítí a spojení s univerzitami a ústavy pregraduálního vzdělávání učitelů s cílem poskytnout příležitosti k rozvoji pro všechny skupiny coby celoživotní žáky.
- Rozvinout úlohu speciálních škol coby zdroje pro posílení schopnosti škol v hlavním vzdělávacím proudu a zlepšení podpory pro všechny žáky. Je zapotřebí udržet a dále rozvinout speciální znalosti a dovednosti personálu zdrojového centra, aby mohl podpořit personál škol (např. prostřednictvím poradenství a spolupráce) a rovněž poskytnout speciální síť, která posílí podporu žáků, jako jsou ti, kteří jsou nositeli vzácných druhů postižení.

- Vytvořit přístupnější osnovy a rámce hodnocení a podpořit větší flexibilitu v pedagogice, organizaci škol a přidělování zdrojů, aby školy mohly inovativně pracovat na rozvoji kontinuální podpory pro žáky, než aby je umísťovaly do existujícího systému.

Více informací je k dispozici na internetové stránce projektu Organizace opatření na podporu inkluzivního vzdělávání: <http://www.european-agency.org/agency-projects/organisation-of-provision>

CS

<http://www.european-agency.org/disclaimer>